

Alvarlegt ástand meðal unglækna

Jón M.
Kristjánsson

MIKILL SKORTUR ER NÚ Á UNGLÆKNUM Á LANDSPÍTALA háskólasjúkrahúsi og á Fjórðungssjúkrahúsinu á Akureyri. Einnig vantar eins og þekkt er lækna í nám og störf við heilsugæslustöðvar landsins og er útlit fyrir enn meiri skort á næstu árum. Skorturinn leiðir, eins og alltaf til aukins álags á þeim sem eftir eru. Vaktaálag á sjúkrahúsunum hefur aukist mikið síðustu ár. Þannig hefur fjöldi sjúklinga sem leitaði á bráðamóttökuna við Hringbraut þrefaldast frá 1988 til 2000 og í mars síðastliðnum leituðu 1525 sjúklingar á bráðamóttökuna og var það annar annasamasti mánuðurinn frá upphafi. Á þessu tímabili hefur unglæknum á vakt aðeins verið fjölgað um einn og það aðeins á milli klukkan 16 og 20, þegar viðkomandi sjúkrahús sinnir bráðavakt. Þetta hlýtur að þýða að meðaltali nærri þrefalt aukið álag á hverri vakt fyrir hvern starfandi unglækni auk þess sem útskriftarárgangar fóru minnkandi í læknaeild á ofangreindu tímabili. Árið 1988 útskrifuðust 52 kandídatar frá læknaeild Háskóla Íslands en aðeins 33 árið 2000 sem þýðir um þriðjungi fleiri vaktir í mánuði fyrir hvern aðstoðarlækni og er þá ekki tekið tillit til þess að fjórðungur aðstoðarlækna er á hverjum tíma við störf á heilsugæslustöð, en síðastliðið sumar varð þriggja mánaða heilsugæsluskylda á ný hluti af kandídatári. Algengt er að aðstoðarlækna vinni um sjö til átta sólarhringsvaktir í mánuði á lyf- og handlækningadeildum en sums staðar er álagið enn meira, til dæmis hafa um nokkurra mánaða skeið aðeins verið þrjár unglækna á barnadeildinni við Hringbraut og eru þeir því á þrískiptum vöktum. Aukin vaktabyrði unglækna þýðir einnig aukið álag á unglækna við deildarvinnu þar sem aðstoðarlækna fara heim að morgni dags eftir sólarhringsvaktir. Þeir sem eftir eru hlaupa þá undir bagga á þeirri deild sem sá aðstoðarlæknir sinnir annars. Þetta er mikið vandamál þegar jafnmikill skortur er á aðstoðarlæknum og raun ber vitni, þannig að jafnvel getur verið um að ræða að enginn unglæknir sinnir deild þess sem er heima aftir vakt.

Tekið hefur verið upp svokallað næturvaktarkerfi (night-float) á lyflækningadeildinni í Fossvogi sem byggir á því að ákveðnir unglækna sinna næturvöktum nokkra sólarhringa í senn en aðrir eru aðeins á vöktum til miðnættis á meðan. Önnur breyting sem fylgir þessu kerfi er að deildarlæknir er á vakt að nóttu í stað aðstoðarlækna en fjöldi unglækna á vakt er eftir sem áður óbreyttur. Reynslumeiri unglæknir er því í húsinu að nóttu til. Þannig minnkar vaktaálag

aðstoðarlækna til muna en eykst vitaskuld hjá deildarlæknum. Skiptar skoðanir eu meðal unglækna um ágæti þessa kerfis en af hálfu stjórnar sjúkrahússins er stefnt að því að setja það á á lyfjadeildum, skurðeildum og barnadeildum í báðum húsum, þrátt fyrir að fjöldi unglækna sé hvergi nærri nógu mikill eins og er.

Afar einkennilegt var að heyra háttsetta menn innan sjúkrahússins lýsa því yfir í útvarpi nýlega að vinnuálag unglækna sé hreint ekki mikið og það heyri til undantekninga að unglækna séu á vakt í sólarhring í senn og ennfremur að þegar unglæknir ynni slíka vakt fengi hann oftast sex til sjö tíma hvíld yfir nóttina sem er mjög fjarri sanni. Þessi afstaða endurspeglar mjög glögglega skilningsleysi stjórnenda sjúkrahússins á vinnuálagi unglækna.

Núverandi ástand er óásættanlegt fyrir unglækna og nauðsynlegt er að hefja strax markvissar aðgerðir sem miða að því að fjölga starfandi unglæknum og minnka álag á þeim, annars vegar með því að auka enn fjölda lækna sem útskrifast árlega úr læknaeild og hins vegar með því að reyna að tryggja að unglækna sjái sér hag í því að vinna þrjú til fjögur ár á Íslandi eftir útskrift í stað þess að fara utan eftir eitt og hálf til tvö ár eins og nú gerist í auknum mæli. Fjölgun læknanema skilar augljóslega ekki árangri fyrr en eftir sex ár hið minnsta og líklegra er að árangurinn verði takmarkaður ef starf unglækna er ekki samtímis gert meira aðlaðandi með minnkuðu vinnuálagi. Nýlega voru kynntar hugmyndir að endurskipurlagi á stöðum deildarlækna á Landspítala háskólajúskrahúsi sem fela meðal annars í sér aukna ábyrgð og þjálfun deildarlækna, en einnig að tveggja ára stöður séu eigi að fást metnar til fulls við sérnám erlendis. Að mínu mati er það grundvallaratriði að unnið verði hörðum höndum að slíkri viðurkenningu á framhaldsnámi íslenskra unglækna, ekki aðeins á Norðurlöndum heldur einnig í öðrum löndum þar sem íslenskir lækna stunda framhaldsnám. Slík breyting fjölga unglæknum sem staldra við á Íslandi í þrjú ár eða lengur eftir útskrift og bæta þjálfun þeirra. Ég tel það því mikilvægt að vel verði tekið í þessar hugmyndir og sem fyrst gerðar nauðsynlegar breytingar. Til dæmis er ljóst að umbuna þarf sérfræðingum sérstaklega fyrir að taka þátt í framhaldsmenntun unglækna, enda ekki hægt sifellt að auka skyldur starfsfólks heilbrigðisgeirans án þess að það fái umbun fyrir.

Skortur á unglæknum er vandamál allrar lækna-

Höfundur er formaður Félags ungra lækna.

Sjónarmið þau er fram koma í pistlunum Af sjónarhóli stjórnar eru höfundar hverju sinni og ber ekki að taka sem samþykktir stjórnar LÍ.

stéttarinnar og í raun heilbrigðiskerfisins í heild og því mikilvægt að menn vinni að lausn þess í sameiningu. Engin ein aðgerð getur leyst þetta vandamál, enda er það margþætt. Það er hins vegar mjög mikilvægt að allir aðilar átti sig á því að útbreidd óánægja ríkir meðal unglækna með

núverandi ástand og ljóst má vera að vandinn mun aukast mjög á næstu árum ef ekki verður gripið í taumana.

Formannaráðstefna Læknafélags Íslands

Boðað er til formannafundar samkvæmt 9. grein laga Læknafélags Íslands föstudaginn 11. maí 2001 í húsnæði læknasamtakanna að Hlíðasmára 8, Kópavogi. Fundurinn hefst kl. 10:00.

Dagskrá

10:00-12:30

Skýrsla formanns LÍ, afgreiðsla ályktana 2000, kjaramál og störf stjórnar

Skýrslur formanna aðildarfélaganna - svæðafélaga og FUL

Aðrar skýrslur eftir atvikum

12:30-13:30 **Matarhlé**

13.30-15:00

Siðanefnd LÍ - Gerðardómur LÍ: Bundið nauðsyn eða er ein nefnd fullnægjandi án málskotsmöguleika innan félagsins

Guðmundur Björnsson formaður laganefndar LÍ

Umræður

Kjaramál skurðlækna:

Helgi H. Sigurðsson formaður Skurðlæknafélags Íslands gerir grein fyrir umræðum innan Skurðlæknafélagsins

Umræður

Tryggingamál lækna:

Guðmundur J. Elíasson kynnrir nefndarálit sem unnið var að ósk stjórnar LÍ

Umræður

Formannafundur LÍ:

Sigurbjörn Sveinsson formaður LÍ

Umræður

15:00-15:30 **Kaffihlé**

15.30-17.00

Áframhald skýrslna

Umræður

Önnur mál

Fundarlok verða á heimili formanns að Hæðarseli 28, Reykjavík.